

Uredništvo v Gornji Radgoni, Spod. Griz šte. 7, I. nadstropje. Rokopisov ne vrača.

Poštnina plačana v gotovini.

Izhaja vsak petek zjutraj in stane s poštino vred za celo leto 60 K, za pol leta 30 K, za četrt leta 15 K.

Posamezna številka 1'60 K

icejska knjižnica
Gjiljane

KRAŠKA STRAŽA

— PISMO — OBMEJNIH SLOVENCEV

Upravništvo v Gornji Radgoni, Spod. Griz šte. 7, I. nadstropje. Telefon šte. 7.

Inserati: Ena šeststolpna petitvrsta (prostor 3 mm visok in 42 mm širok) 2 K. Pri večkratni objavi primeren popust. Posamezna številka 1'60 K

I. šte.

Gornja Radgona, dne 6. januarja 1922 — 1923

IV. leto.

+ Janko Pelcl — umrl.

Že prvi dan Novega leta nas je navdajala težka slutnja, da ne bo izdržal, da bo radi svoje visoke starosti podlegel zavratni in kruti bolezni. In res: Težka slutnja se je uresničila in jutro 2. januarja nam je naznanilo pretužno vest, da je izdihnil svojo blago dušo gospod Janko Pelcl, posestnik v Policah, načelnik Posojilnice v Gornji Radgoni, častni član in ustanovitelj Kmetijskega bralnega društva i. t. d.

Umrli je mož! Mož kristjan, mož delavec, mož značaj in dolgoletni odkriti bojevnik za ljudske pravice. Z njim lega v grob mož, ki je osivel v delu za ljudstvo, mož, ki je bil s celo svojo dušo vnet za sveto vero in milozvočno slovensko govorico. Malo takih in tako požrtvovalnih narodnih delavcev pozna naša severna meja. — Kljub svoji visoki starosti je kazal neverjetno mladeniško delavnost in agilnost in je njegova osebnost imela velik vpliv v našem društvenem življenju.

Gospod Janko Pelcl se je rodil dne 10. maja 1852 in je ves čas do svoje smrti porabil za vstrajno delo med ljudstvom. Poznan je bil po svoji modri prevdarnosti, s katero je utemeljeval svoje delo in vse, kar je sploh podvzel. — Pokojni je ustanovitelj Kmetijskega bralnega društva, katero je ustanovljeno 26. maja 1894. Takratni soustanovitelji so bili župnik Anton Belšak, pater Emeran Šlander, notar Oton Ploj, odvetnik dr. Josip Gorički, sedanji stolni župnik v Mariboru vlč. g. Fran Moravec in Jakob Kozar, takratna kaplana ter odvetniški koncipijent dr. Pikel. Imenovano društvo ga je prošlo leto za njegove zasluge na gospodarskem in političnem polju imenovalo svojim častnim članom. Ustanovitev bralnega društva ima za našo sedaj državno, (prej le jezikovno) mejo velikanski kulturni pomen. Z ustanovitvijo tega društva je bil položen temelj ljudski prosveti. Dolga leta pred preobratom, posebno pa še za časa preobrata je bilo od vrlega pokojnika ustanovljeno društvo trn v peti našim tujerodnim nasprotnikom in neprijateljem. Med vojno je avstrijska oblast celo prepovedala društvu vsako delovanje ter se je v društvenih prostorih, kakor tudi v privatnem stanovanju blagega pokojnika izvršila stroga hišna preiskava. Kmetijsko bralno društvo je od dneva svoje ustanovitve preko burnih dni avstrijskega suženjstva ostalo kulturno in prosvetno ognjišče gornjeradgonskih Slovencev. Imenovano društvo deluje danes zelo živahno in ima poleg orlovskega odseka, še dobroizšolan tamburaški zbor in prav lep in nad vse delaven pevski zbor ter dramatski odsek. Vse to je delo blagega pokojnika, kateri je ustanovil društvo, ki se je tako lepo razvilo kljub težkim časom in raznim neprilikam. Pokojnikova vstrajnost je vse ovire premagala.

Nadalje je bil pokojnik član sosveta okrajnega zastopa Gornja Radgona, vladni poverjenik krajnega šolskega sveta v Gornji Radgoni.

Največjih zaslug za povzdigo narodnega gospodarstva na jezikovni meji pa si je stekel blagi pokojnik z ustanovitvijo Posojilnice, ki se je razvila v tridesetem letu svojega obstoja v milijonski zavod. Posojilnica slavi svoj jubilej v letu, ko je umrl njen ustanovitelj, ki je dolgih trideset let z vnemo in vstrajnostjo deloval na polju slovenskega združništva.

Kljubtemu, da je ustanovitelj Posojilnice, se v svoji nesebični skromnosti in pomznosti načeloma ni dal voliti v načelstvo zavoda in še-le pri občem zboru 23. februarja 1893 se je dal voliti v načelstvo kot član načelstva ter je od 15. februarja 1907 do dneva svoje smrti bil izvršujoči načelnik Posojilnice. Njen velik razvoj, ki se je dvignil vzlasti zadnja leta, je pač dovolj jasen dokaz, da je bil pokojnik mož na svojem mestu, mož z voljo in ljubeznijo do dela. Ustanovitev Posojilnice je velikanskega pomena za našo severno mejo. Iz skromnih začetkov je postala od leta 1907 gleden zavod, ki si je ravno z osebnostjo svojega načelnika — blagopokojnega g. Janko Pelcla stekel neomejnih zaslug za osamosvojitve narodnega kapitala. V tridesetih letih svojega obstoja je Posojilnica pomagala nesčetim gospodarjem, ki so bili v stiski. Isto nalogo vrši še danes in veliko zaupanje, katero goji ljudstvo do tega zavoda ima svoje korenine v neomajnem zaupanju v delovanje blagega pokojnika, ki je vzlasti v težkih časih vedno pokazal, da je mož na svojem mestu. Ustanovitev Posojilnice je brez dvoma velikanskega pomena za našo narodno gospodarstvo. Ona je kljub temu, da obstoji že trideseto leto na jako neugodnem teritoriju vendarle močnejša kakor enaki zavodi z boljšimi prometnimi razmerami, skoravno obstoje že petdeset let. To je ravno dokaz, da je bil pokojnik mož na svojem mestu, mož, vreden svojega imena. Delo je bilo njegov vzor; vstrajnost ga je podpirala v najtežjih dneh; energija je bila v vsakem njegovem početju, začetem vsikdar s pobožno, verno mislijo na pravičnega Boga; ljubeznjiv je bil do svojih podrejenih, dober in resnično demokratičen. Kjerkol je nastopal, je dal vedeti, da sovraži prazne besede in visokoteče načrte brez jedra in da pomiluje lahkomišelnje ljudi.

Umrli je — mož! Potrži stojimo ob njegovem grobu, ker z njim smo izgubili odkritega bojevnika in značajnega kristjana. Težko nam je pri srcu, ko se poslavljamo od njegovih zemeljskih ostankov. Odsel je v boljše življenje, previden s tolažili svete vere, kateri je bil vedno in povsod udan in za katero je nastopal vsepovsod, katero je segal njegov vpliv.

Skromen in nesebičen po svoji naravi si je s svojim tihim delom zgradil trajen spomenik: Posojilnico in Bralno društvo. Ako bi ničesar drugega ne storil, je s tem postavil dva granitna stebra za ohranitev slovenstva ob meji.

Njegova delavnost nam bodi svetel vzgled, njegova skromnost v javnem in zasebnem življenju naj nas uči, da je velik pred Bogom in svojim ljudstvom le on, ki v tihoti dela za svoje soljudi. Bil je nesebičen in usmiljen, prijazen in ljubeznjiv, do nasprotnikov odkritosrčen in nikdar surov. V svojem delu in trudopolnem življenju, katerega sadove bo uživalo ljudstvo, je mnogo žrtoval. Bil je vnet pristaš Slovenske ljudske stranke ter je imel s svojim nastopom vplivati na politične nasprotnike. "Musiški Straži" je bil posebno naklonjen in se veselil njenega razvoja.

Ni ga več med nami. Telo je zakrila zemlja, dušo je vzel neskončno dobri Bog, da ji nakloni pravično plačilo. Njegov duh pa naj ostane med nami in naj nas drami k vstrajnemu delu za vero, ljudstvo in domovino.

Slava njegovemu spominu!

R. I. P.

Sklepni račun ali bilanca.

V Gornji Radgoni, na dan Novega leta 1922.

Zopet je eno leto utonilo v morje večnosti. Nehoté se človek vpraša: Kaj smo delali, storili in — dosegli? Odgovor je težek. Kajti, če hočemo govoriti o naši veliki politiki, bo odgovor drugačen, kakor če bi govorili o tistem delu za narod in domovino; drugačen bi bil pa tudi odgovor o uspehu in delu strank, drugačen zopet o uspehih časopisja, bodisi našega ali nam nasprotnega.

Eno je gotovo: Pri vsem našem delu nismo imeli dovolj potrebne ljubezni, dovolj moči oz. energije, odločnosti, vstrajnosti in vse premalo idealizma. Toda o teh nedostatkih smo govorili v obeh zadnjih številkah prošlega letnika.

„Murska Straža“ stopa v četrti letnik, isti letnik kakor naša narodna država, radi katere in za katero je tudi nastal. List je ostal zvest svojemu vzvišenemu namenu: Braniti severno jezikovno in državno mejo, četudi se stranki, ki list izdaja, podtika od strani precej dvomljivih patriotov razne državopreobratne namene. — Prošlo leto je bilo burno. Zaključeno je. Mnogo truda je za nami, mnogo prečutih noči in trdega dela, mnogo težkih računov, a sadovi — obresti od umskega kapitala — niso izostali. Mali so in niso malenkostni ter smo jih veseli. — — —

Danes pred enim mesecem smo slavili praznik narodnega ujedinenja. Mrtev dan je bil to in nam, ki smo učili ljubiti sveto domovinsko zemljo tudi v ljuti borbi, bedi in pomanjkanju, je srce ta dan obstalo kakor v hipni smrti: Kje je tisto veliko navdušenje, ki bi nas danes moralo navdajati, danes na največji narodni praznik?! Nič. Zastave visé medlo. Vse molči. Prazno, pusto, brez srca. Takrat je marsikateri rodoljub (ki se ne baha rad s svojim patriotizmom), pogledal za hip nazaj in premotril račune prošlega leta... Ne! Nemogoče je, da bi umrl v naših srcih čut, da smo po suženjstvu dolgih stoletij svobodni, tako svobodni, da imamo svojo lastno narodno državo! Čakali smo vstajenja in sicer velikega, mogočnega, silnega vstajenja gospodarskega, kulturnega in političnega. Čakali smo to vstajenje v svitu prve zarje naše svobode. Kje je to hrepenenje? Mar je izginilo ali se razblinilo kakor blede dim cigarete? N i k d a r ! ! V naših srcih, svobodoljubnih in junaških glavah spi še ona velika misel, ki nas je bodrila v dneh suženjstva, misel, ki nam

je podžigala silno hrepenenje po svobodni, močni in silni narodni državi. Mi vsi smo za državo in podlež oni, ki je proti njej. Celo leto je poteklo v boju ostre kritike vladanja in oni, katerim je bilo od nas poverjeno, da zastopajo narod in njegove koristi kakor tudi oni, ki so sprejeli v svoje roke vesla državne ladje — naj izprašajo svojo vest, kako so to težko, odgovorno in veliko nalogo izvrševali. Kako so jo izvrševali? Ne vedno dobro; večkrat celo slabo, skrajno slabo... Ako bi ponavljali vse to, kar smo po nezmožnosti ali dobičkaželjnosti ali kaki drugi „lastnosti“ enega ali drugega državnega moža izgubili na ugledu, posestvu in pravicah, bi pokvarili praznično razpoloženje Novega leta. Javnost, ki je neizprosno sodnik naj sodi delo državnih voditeljev! Vox populi, vox dei... (Glas ljudstva, glas božji). Od tega to klaverno razpoloženje.

Obmejni Slovenci! Kdo izmed vas ne priznava, da so njegov oče, praoče, dedec i. t. d. bili pravi kristjani, odločni, prepričani, pošteni kristjani?! Kdo ne priznava krščanskih načel? Vsi jih priznavamo in ako nas poganski „svobodomisleci“ gledajo po strani in zmerjajo z raznimi priinki. V nas je krščanska ljubezen, zato nas to ne boli. Ožigosani smo na najvišjem mesu zemeljske oblasti kot državi nevaren element. Orožje „skrivamo“. A kljub temu ne zapuščamo ljudstva, ne zapuščamo cerkve, ljubimo jezik naših očetov, vero naših mater. Tako je prav. V težkih časih živimo in se razvijamo. Naše organizacije delajo, tiho, brez hrupa in kričeče reklame, a delajo in bude ljudstvo k zavesti, k delu, k vstrajnosti, k ljubezni, k idealnosti. V tem znamenju smo preživeli prošle leto. V bodočem pa moramo to delo podvojiti, če ne podesetoriti! V organizaciji je moč in časopisje je naše orožje.

Sklepni letni račun je kljub žalostnim časom zelo razveseljiv: bilanca je ugodna, moralni dobiček je dober. Treba je delati naprej in dosledno v duhu naših prvoboriteljev: dr. Kreka in drugih. Ljudstvo nam bodi nad vse. Ono nam bodi najvišji vzor. Iz njega smo vsi, njemu smo dolžni sebe. Kdor pa zametuje ljudstvo, ga bo isto tudi zavrglo. V delu za ljudstvo pa nam svetita dve znamenji: **Križ in plug**. Z neumorno delavnostjo, požrtvovalnostjo, nesebičnostjo, ljubeznijo, vstrajnostjo in energijo posvetimo v Novem letu vse svoje moči na oltar

Bogu, Narodu in Domovini!

Mož, namesto da bi me tolažil v brezmejni žalosti, me je mučil in trpinčil, kjer in kolikor je le mogel. Dolžil je mene, da sem premalo pazila na otroka in prepozno poklicala zdravnika. Kako so rezali taki očitki v ranjeno moje srce!

Čez par tednov sva se preselila iz kraja, kjer sem preživela toliko let in doživela toliko bridkosti. On je tako hotel in tudi jaz se nisem zoperstavljal, kajti upala sem, da v drugem kraju lažje pozabim temne preteklosti!

Cecilija! Zdaj, ko bom napisala zadnje poglavje, tragično dejanje bednega mojega življenja, boš mi gotovo tudi Ti potrdila, da je to najhujše, kar mora raniti in moriti človeško srce. Moj mož me je namreč — zapustil. On, katerega sem ljubila, za katerega sem trpela, kateremu sem se žrtvovala, za katerega sem tehtala svoje življenje, on me je zapustil, ker se me je — naveličal.

Koliko sramu pred ljudmi in samo seboj sem občutila, ko sem izprevidela, da ga sploh več ne bo domu in da si drugje gradi svoj dom. — Kakor izžeta limona, ki se vrže na smetišče — mi je vpilo nesrečno srce. Ponižana in razžaljena sem obupavala v svoji nesreči, on pa se je veselil, zabaval in — pil. In tako ni čuda, da sem omagala pod težo trpljenja. Vrglo me je v postelj, kjer sem se borila med življenjem in smrtjo dolge tri mesece. A zmagalo je življenje, ker mi je usojeno še nadalje trpeti.

Culukafrska kultura.

Culukafri so ljudje, ki žive v južnem delu Afrike in so ohranili običaj, da jedó svoje seljude. Po tem svojstvu se meri kulturna stopnja tega naroda. Toda človeku, živečemu v Gornji Radgoni se zdi, da so Culukafri visoko vzvišeni nad kulturo enega človeka, ki si z neprimerno surovostjo osvaja Gornjo Radgono in njeno okolico. Ta človek je tipični bahač, posestnik milijonov in vodja takozvane samostojne stranke — Korošec. To ime je znano po sodnijah in odvetniških pisarnah širom cele Slovenije. — Dosedaj smo gornjeradg. in okoliški Slovenci še nekako prebavljali njegovo arogantno, odurno, prostaško nastopanje, a od danes, ko smo sprejeli blagega Jankota Pelclja k zadnjemu počitku, je ta hijena v človeški podobi skrunila cerkveni obred s tem, da je ravno v času, ko se je pomikala krsta mimo njegovega dvorišča, pustil streljati. Padli so najprej trije strelji, pozneje zopet trije in iz line njegovega podstrešja je nekdo porogljivo pomolil trobojnico. Pogrebci so se brez izjeme vsi zgražali nad hotentotskim obnašanjem breztaktne stvarca, kateremu manjka vsak čut dostojnosti in pijetete. Živemu bojevniku za pravico in resnico Jankotu Pelclju ni upal pogledati v oči, ali mu nasprotovati, le nad mrtvim truplom v delu in požrtvovalnosti opešanega narodnega delavca si upa hijena v človeški podobi, da na dan pokopa, ko vsakega, tudi najbolj nevernega človeka objame globoka resnost, skruniti cerkveni obred in pijetetno razpoloženje ljudstva, ki spremlja pokojnika k zadnjemu počitku. Moža, ki je osivel in opešal v delu žali mrtvega vojni dobičkar in verižnik.

Vsi, ki so to videli in čuli, si tega zverinskega obnašanja ne morejo razlagati. Razburjenost nad brezprimerno surovostjo je upravičena.

Pričakujemo, da bo ljudstvo izvajalo svoje primerne posledice in dalo brezvestnežu vedeti, da se zaveda njegovega zločina.

In ta stvar je vodja slovenske stranke samostojnejšev?! Če je vodja tak, kakšni naj bodo drugi? Čudimo se le našim demokratom in inteligenci sploh, da tak izvržek človeške družbe upoštevajo in se zanj potegujejo.

Poklicano oblast pa ponovno opozarjamo na tega zločinca in prosimo v interesu javne morale, da se onemogoči kot občinski častnik in da se ta madež naše severne meje enkrat za vedno izbrise.

Na razpolago so oblasti žaljive izjave in skrajno grdi izrazi, katere tukaj iz npravnstvenih ozirov ne moremo obelodaniti. Tičejo se blagega pokojnika in so izgovorjene neposredno po doznali smrti.

V pero nam sili še marsikaj, pa bodi za danes. Več ob priložnosti.

Tedenske novice

Oklic slovenskim pevskim zborom in pevskim društvom: Glasom sklepa pripravljalnega odbora snujoče se zveze Slovenskih pevskih zborov bo Ustanovni občni zbor te zveze v petek, 6. januarja 1922., na dan sv. 3 Kraljev ob 10.

M. N.:

Spoznanje.

(Povest v pismu.)

(Konec.)

O, ko bi tega človeka nikdar ne poznala! Koliko gorja mi je povzročil!

Nekaj časa še se je držal doma, potem pa me začel zanemarjati. Hodil je svoja pota, iskal dvomljive družbe in zabave. Ta človek pač ni rojen za tiho, domačo, družinsko življenje. Koliko sem ga prosila, naj ostane doma, a zaman! Obljubil mi je sicer, a izpolnil ničesar.

Po enem letu sva dobila otroka. Kako rada sem prenašala vse trpljenje in vse muke materinstva! Zdelo se mi je namreč, da mi postaja mož boljši in da bo z otrokom posijalo solnce sreče v naše bedno domovje. Kakor hladna rosa na izsušeno polje uboge moje duše je padel ta žarek upanja v moje bolno srce...!

In sedaj pride poglavje, katerega napišem s tresočo roko, poglavje, ki mi je ubilo življenje. Čez par mesecev namreč mi je umrlo dete. Razsajala je otročja bolezen škrlatica ter pobrala malega črvička — moj up in moje vse. Koliko sem pretrpela, koliko prejkala! Takrat sem pač mislila, da je to najhujša bolečina kar jih pozna svet, ako umre materi v tolikem trpljenju rojeno ljubo dete. A prišlo je še hujše...

V najkrajšem času bova sodnijsko ločena. Ko se to zgodi, potem se hočem preseliti nazaj tje gor za zelene gozdove k sv. Vidu, kjer mi spi pokopanih toliko upov, rojenih v davni mladosti, v srečnejših dneh. Tudi moje dete počiva na pokopališču, tam na hribčku za cerkvico šentvidsko. In sama hočem, da me pokopljejo tik njega, ko ponehajo silne bolečine in se umiri in upokoji ranjeno moje srce. Gotovo bo bolje ležati v hladnem grobu, kot z obupom in razočaranjem hoditi med življenjem.

Moja povest je pri koncu. Danes, ko sem slišala na ulici, kako prisrčno si voščijo ljudje veselo in srečno novo leto, jeleglo v dušo spoznanje, da za me ni in ne bo več sreče na tem svetu, ker je biti ne more. Človek, kateremu sem darovala vse svoje sile in moči, tepta mojo ljubezen, mojo žrtev, moja čustva. Cecilija, v tem spoznanju trpim in to trpljenje je gotovo — najhujše.

Ali bo imel on veselo in srečno novo leto? Kdo ve...?

In Ti? Si srečna v svojem domu, kaj? Blagor Ti! Kadar bom se preselila nazaj med zelene smrekove in bukovne gozdove k sv. Vidu in tam živela ločena od človeka, katerega sem kovala nad zvezde in ločena od vsega sveta, takrat, ljuba Cecilija boš me prišla obiskat v samotno moje domov. Obljubiš?

Spominjaj se svoje nesrečne

Amalije!

uri dopoldne v pevski dvorani Glasbene Matice v Ljubljani, Vegova ulica št. 7 II. nadstropje. Namen zveze naj bi bil, združiti vse slovenske pevske zборе v svrhu izpopolnjevanja pevske izobrazbe. Zveza bi skušala doseči svoje namene s zborovanji, poučnimi predavanji, s skupnimi pevskimi nastopi s poučnimi tečaji, z ustanavljanjem pevskih zborov v krajih kjer jih še ni, z izdajanjem potrebnih not in strokovnega glasila, z evidenco statistike o delovanju zborov i. t. d. Podpisani pripravljali odbor vabi vse pevske zборе in pevska društva na Slovenskem, da javijo svoj pristop podpisanemu do 5. januarja 1922. in da odpošljejo k ustanovnemu občnim zboru, na dan 6. januarja, svojega zastopnika, pooblaščenega od občnega zbora ali odbora svojega društva. V Ljubljani, dne 25. decembra 1921. Za pripravljali odbor „Zveze slovenskih pevskih zborov“. Naslov: „Zveza slovenskih pevskih zborov“ Ljubljana, pisarna Glasbene Matice, Gosposka ulica št. 8|l. M. Hubad, načelnik.

Misijonskim prijateljem. Misijonska zveza je izdala za l. 1922 lep koledar z naslovom „Marijin misijonski koledar“. Misijonske prijatelje bo razveselila zanimiva vsebina z lepimi slikami. Naroča se v Misijonišču v Grobljah, pošta Domžale. Cena mu je 3 din. (12 K).

Cirkulacija bankovcev v Avstriji znaša po izkazu 30. novembra t. l. 120.6 milijarde avstrijskih kron.

Sporazum angleške vlade z Irci. Dolgo je trajal boj ruskega naroda za svobodo proti angleški vladi. Ti boji so bili včasih tudi zelo krvavi. Sedaj je pa slednjič vendar enkrat prišlo do sporazuma Ircev z angleško vlado. Najvažnejša določba dogovora je, da je bila Irska povzdignjena na dominij britanske države. Irska bo odslej imela vse pravice in odgovornosti, ki pripadajo celokupni državi. Irska dobi pravico vzdržavati svojo armado in mornarico.

Igra ruske valute. V sovjetski Rusiji so se poštna pristojbine podvojile. Za en list, ki ga pošta dostavi, je treba plačati 2000 rubljev.

Dopisi.

Izjava. V izogib eventualnim nespo-razumljenjem izjavlja podpisano uredništvo, da je izdajatelj lista poseben konzorcij in da tiskarna Panonija nima z listom nič skupnega. Ista je podjetje za-se in od lista „Murska Straža“ popolnoma neodvisno in seveda tudi za tendenco lista neodgovorno. Uredništvo.

G. Radgona. Pri g. komisarju Karabajič so na novega leta med gosti darovali Din. 30 za Jugoslovansko matico. Hvala lepā darovalcem.

Za zaščito dece je nabral ob božičnih praznikih vrli g. Gorše znesek od 480 K in na Silvestrov večer za Jugoslovansko Matico 400 K. Vsa čast požrtvovalnemu rodoljubu, kakoršnih je zelo malo med obmejnimi Slovenci!

Za Obmejni tiskovni sklad so darovali: Neimenovani, ker se mu je en članek zelo dopadel 52 K, drugi neimenovani za Novo leto 20 K. Iskrena hvala!

Dinarska vrednost. Posojilnica v Gornj Radgoni razglāša, da je s početkom novega leta začela s poslovanjem v izključno dinarski vrednosti, kar naj blagovolijo vsi vlagatelji, člani-zadružniki, imetniki tekočih računov in drugi interesente vzeti na znanje. Zaračunavanje v dinarski vrednosti je mnogo bolj enostavno kakor računanje v kronski vrednosti, ker je dinarska označba razvidna iz bankovcev na prvi hip.

Gornja Radgona. Ker mi ni bilo mogoče, posloviti se pred mojim odhodom iz Gornje Radgone od vsakega svojih znancev in prijateljev, storim to tem potom in kličem vsem pri- srčni: Zbogom! Janko Sattler, bivši upravitelj „Murske Straže“.

Gornja Radgona. Pogreb blagopokojnega Jankota Pelca se je vršil v sredo, 4. t. m. pred-poldne. Sprevod se je začel ob 3/4 9 uri od hiše žalosti k župni cerkvi sv. Petra, kjer je vlč. g. župnik A. Kocbek po običajnih mrtvaških molitvah služil sv. mašo za dušnico, nakar se je začel pomikati mrtvaški sprevod na pokopališče. Udeležba je bila nad vse veličastna in je pokazala, kako priljubljen je bil pokojni g. J. Pelc. Ko so krsto spustili v zemljo, je govoril preč. g. župnik ganljivo slovo. Globoka, resna žalost je prevzela vse navzoče, nakar je pevski zbor bralnega društva zapel „Nad zvezdami“. Po pesmi je govoril g. nadučitelj Mavrič, ki se je v iskrenih besedah poslovlil od pokojnika kot načelnika krajnega šolskega sveta. Pogreba se je udeležila šolska mladina z učiteljstvom, deputacija ognjegascev, Orlov, Bralnega društva, Posojilnice in drugih korporacij. Posojilnica je poklonila lep venec. — Proti poldnevu se je številna množica razšla v trpki zavesti, da je zgubila narodna moja moža-poštenjaka.

N. v m. p. l

Gornja Radgona. (Prireditve.) Orlovski odsek tukajšnjega Kmetijskega bralnega društva priredi v nedeljo, dne 8. t. m. v prostorih Posojilnice F. S. Finžgarjevo ljudsko zgodbo v 3. dejanjih „Veriga“. Začetek točno ob 4 (16.) uri popoldne. Vstopnina: Sedeži I. vrste Din. 5.—, II. vrste 4.—, III. vrste Din. 3.—. Stojišča po dva (2) dinarja. Predprodaja vstopnic v pap. trgovini Panonija. Prijatelji poštene igre so iskreno vabljeni.

Dopisnike, ki poročajo podrobno o darovih, prosimo, da označujejo iste le v skupnih zneskih, ker je prostor itak maloobsežnega časopisa zelo dragocen in ne preostaja za važnejše stvari.

Napredek prekmurskih „Novin“. Prekmurske „Novine, glasilo Slovenske Krajine“, katere izdaja prvobornatelj prekmurske svobode vlč. g. Jožef Klekl, naš poslanec so izšle ob Novemletu v znatno večji, moderni obliki in s zelo bogato vsebino. „Novinam“ kot našemu sobojevniku za pravice obmejnega ljudstva želimo obilo uspeha in božjega blagoslova. Prijateljem prekmurskega ljudstva priporočamo list v naročbo. Naroča se v Črenšovcih, Prekmurje. V svrhu odstranitve predsodkov, ki vladajo o Prekmurcih tostran na eni strani in predsodkov, ki vladajo v Prekmurju o nas oz. ostali Sloveniji na drugi strani, bo zelo dobro, delati na to, da se tudi naš list, kateremu gotovo noben resen človek ne more podtikati nepošteno politike, razširi po Prekmurju še bolj, kakor je dosedaj. V vzajemnosti je naša zmaga! Le v vzajemnem boju bomo priborili narodu vzlasti obmejnemu ljudstvu one pravice, katere mu gredo po božji in človeški postavit!

Skandalozne prometne razmere na naši severni meji presegaajo vsako mero verjetnosti in potrpljenja. Ne samo, da nimamo redne poštno zveze, ki bi se lahko iz Maribora obavljala potom omnibusa, stoji „radi pomanjkanja pre-moga“ (kar je velika laž) celo lokalni promet Ljutomer-Gornja Radgona, da ne govorimo o tranzitnem prometu skozi Avstrijo. Pošta se dostavlja z vozom (!) iz Ljutomera. Za Novo leto pa smo tako srečni, — ker bo baje vozil „jutri“ vlak, da nimamo kar štiri dni nobene pošte in niti časopisov. Kličemo pokrajinsko oblast v Ljubljani na pomoč in prosimo g. pokrajinskega namestnika Hribarja, naj vendar enkrat napravi red, ker tu živijo tudi ljudje. Podjetje kakor je južna železnica pa bi tudi lahko malo več dalo na svojo firmo in se ne dalo smešiti od bogatih privatnikov, ki ponujajo, da bodo prevzeli poštni in osebni promet na progi potom posebnega omnibusa. Ni napačna ideja in bi se splačalo. Zakaj pa imamo železnico? Tudi mi svetujemo žel. upravi, naj mirnodušno prepusti tračnice enemu podjetnemu privatniku napr. g. Voglerju iz Radince ali komu drugemu, da uvede autopromet za redno dostavo pošte in za najnujnejše trgovske posle in uradne zadeve. — Ko se ta notica tiska, že vozi vlak. Smo radovedni, kako dolgo. . .

Križevci pri Ljutomeru. (Prireditve.) Naša Dekliška zveza vabi na svojo božično prireditve v nedeljo, dne 8. januarja 1922. Na vspredu sta med drugim tudi 2 igri: „Poplačana poštnost“ v 3. dejanjih in šaloigra „Protimožko društvo“. Domačini in sosede prijazno vabljeni.

Ljutomer. Kot odkupnino novoletnih voščil je prejelo „Podporno društvo Narodne šole v Ljutomeru 1046 K. Darovali so 80 K župan g. V. Kukovec; po 40 K: č. g. kaplan Lovrec, č. g. dekan Ozmec, trg. g. A. Krainz, g. dr. Heric, g. Martinušič, g. dr. Grossman, g. trg. Fr. Repič, g. dr. Stajniko, trg. g. Pogačnik, živinozdr. g. Skof, svetnik g. Kavčič; po 30 K: trg. g. Vilar, trg. g. Rosenberg, g. Strasser, g. Ivan Kokl; po 20 K: č. g. M. Ferk, g. Wirth, trg. Fr. Seršen, trg. Fr. Kikec, usnar g. Sinigoj, g. L. Rabnik, trg. g. Lumir, ga. Milavec, trg.

g. L. Mohorič, trg. g. J. Rabič, g. Fr. Zacherl, g. Fr. Zemljič, g. L. Wicher, ga. Ang. Čeh, g. Korošec; g. Lušin 16 K; po 10 K: g. Drvenik, gđč. Škrlec, g. J. Baukert, g. J. Rajh, g. Alto Huber, g. Sterman, trg. g. M. Cimerman, g. Herndl, ga. Vaupotič. Iskrena hvala vsem blagim darovalcem in g. nabiratelju g. Kocipru. Bog plačaj! Odbor.

Ljutomer. (Veliko poverenje pri ljutomerski hranilnici.) Pretekli teden je bil aretiran hranilnični uradnik Milan Čeh. Prišli so na sled velikim defraudacijam, ki znašajo — kakor je preiskava dokazala čez en četrt milijona. Čudno je da ne-redu pri zavodu niso prišli že poprej na sled. Ponarejal je menice in hranilne knjiž-nice ter si jih izplačeval in to je trajalo že več let. Šele menica pretečenega mesca glaseča se na 120.000 K je spravila celo stvar na dan. Kakor se sliši se gre skupno za primanklaj v znesku okrog 300.000 K —, Čeh je živel zelo udobno. Razkošje, v ka-terem je živel s svojo ženo je že dolgo vzbujalo pozornost mnogih tržanov. Imel je svoj avto, motorno kolo; nadalje svoj lov. Prirejal je v svojem stanovanju cele pojedine ter vabil ljutomersko gospodo, ki se je vedno radevolje odzvala polni mizi in gostoljubni gospej Čehovi, ki je tudi v ljutomerski „družbi“ igrala veliko vlogo. In vse to je bilo mogoče ob me-sečni plači 900 K! Čudne razmere so morale vladati pri hranilnici, da niso temu prišli že poprej na sled. Kje je ostalo nad-zorstvo? Te dni je državno pravdnštvo zahtevalo aretacijo njegove soproge, ka-tero bodo morale tudi prepeljati v Maribor. Občinstvu v pomirjenje poročamo, da se ni treba bati za mogočo izgubi vlog, ker za nje jamči nadzorstvo in ima tudi hra-nilnica dobro poroštvo v svojem premo-ženju, poleg tega je pa še občina s svojim premoženjem zraven.

Ljutomer. (Prememba posesti.) Vilo Flore Sterman je kupila gospa A. Karba. Stem je prešlo posestvo v narodnozavedne roke.

Jugoslovanski gasilec.

Gornja Radgona. Prostovoljno ga-silno društvo v Gornji Radgoni vabi na Plesni venček v soboto, dne 8. januarja 1922 v prostorih gostilne Karbaš. Vstop imajo le vabljeni v spremstvu svojcev. Začetek ob 20. (8.) uri zvečer. Vstopnina 15 K. V slučaju ako se je kedo pomotoma prezrl pri povabilih prosimo da se zglati pri tov. g. Vengust-u.

Gospodarstvo

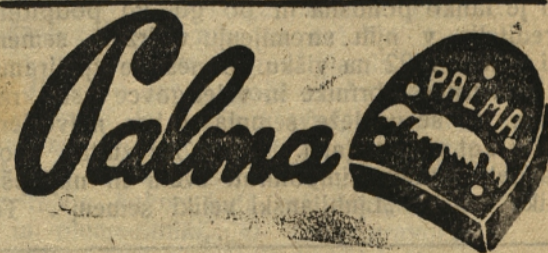
Jugoslovanska trta.

(Iz konference drž. vinarških strokovnjakov.)

Po inicijativi g. poljedelskega ministra Pu-celja se je vršila meseca julija t. l. v Bukovem pri Negotinu konferenca vinarških strokov-njakov iz cele kraljevine SHS. Iz Slovenije so se konference udeležili gg. kmetijski svetnik Bohuslav Skalicky, viš. ninarški nadzornik Fran Matjašič in vin. ravnatelj Anton Puklavac.

Ker se je na konferenci razpravljalo o vprašanjih, tičočih se vinarstva cele države, pri-našamo tudi mi na istej sklenjene resolucije našim vinogradnikom v vednost.

I. točka dnevnega reda, ki se je pred-ložil konferenci se glasi: Izkustva o adaptaciji ameriških podlog in njenih križank (hibrid), preizkušeni v posameznih pokrajinah v raznih

nerazdrljive kaučuk-pate za čevlje.

zemljah; o njihovem zadržanju (afiniteti) napram domačim vrstam trte pri cepljenju, z ozirom na rodovitnost in trpežnost trsa.

Po vsestranskem razmotrivanju tega vprašanja sklene konferenca naslednjo resolucijo:

a) Dosedajna izkustva pri obnavljanju vinogradov nam kažejo, da naj se vrši izbor na boljših podlog v prvi vrsti na podlagi praktično izvedenih preizkušenj. Izbor posameznih podlog za pojedine pokrajine se prepušča, kakor do sedaj, tamošnjim strokovnjakom. Spremembe pri izboru kake podloge so dopustne le na podlagi čim številnejših novih preizkušenj po raznih delih dotične pokrajine, določenih po inicijativi strokovnjakov. V vsakem preskuševalnem vinogradu se mora preizkusiti vsaj 5 priznanih podlog za apnene zemlje in sicer izmed teh-le vrst: 1202, 420 A, Teleki 8 B, 41 B, Ganzin št. 1, Pécs št. 1 in 1 R.

b) V zvezi z navedenim je potrebno, da se po vseh pokrajinah izvede kartiranje vinogradskih okolišev ter za to dovoli potrebna sredstva.

c) Za manj apnene zemlje se bode tudi nadalje postopalo po dosedanjih izkušnjah: preizkušavale pa se bodo tudi vrste podlog, ki se tudi po drugih pokrajinah dobro drže. Za preizkušnje je rabiti po največ: riparijo Portalis, rupestris du Lôt, 3309, rup. Goethe št. 9, 1616 in riparijo rupestris Schwarzmann.

g) Strokovnjaki morajo redno zasledovati vprašanje direktno rodečih križank (direktnih producentov), a od strani države se mora skrbeti, da se razmnoževanje do sedaj razširjenih vrst direktno rodečih križank, ki ogrožajo sloves naših vin, nadalje onemogoči.

II. točka se glasi: Izkustva o raznih načinih cepljenja z ozirom na procent zarastkov in podatki o proizvodnji cepljenk v vsakej pokrajini.

Rezolucija: a) „Cepljenje naj se tudi nadalje izvaja v zrelem in zelenem stanju rozge, kakor je to mogoče z ozirom na podnebne, gospodarske in zemljiške prilike. Za proizvodnjo na malo in vršenje iste od vinogradnikov samih s pripomočjo domačih ljudi, treba je dati — ako to klimatske razmere dopuščajo — prednost cepljenju na zeleno. Kadar se gre za proizvajanje cepljenk na veliko ali za državno akcijo, osobito v novih predelih države, se bolje priporočuje cepljenje na suho in stratifikacija.

b) Za osiguranje čimvečjega procenta zarastkov pri cepljenju, ozir. vkorenitve pri običajnem sajenju sploh, je treba skrbeti, da se pridela dovršeno zrela loza. Zaradi tega bo nove trtne matičnjake zasajati bolj na jugu države.

III. točka: „Domače vrste loze (grozdja) za belo vino, črnino in za jelo. Posebnosti pri načinih spravljavanja vina; najpogostejši pogoški in bolezn; popravljanje in lečenje vina.“

Rezolucija: a) „Strokovnjakom se naroča, da tudi nadalje proučujejo grozdne vrste svojega področja ter od istih izberejo čim manjše število vrst, kakor za vino takor za jelo, katere v svojem delokrogu razširjajo in priporočajo.

b) V svrhu kolikor mogoče popolnega spoznanja jugoslovenskih vrst loze je treba osnovati v vsakej vinorodni pokrajini po en sortiment domačih vrst grozdja iz cele države, najsibo pri vinarskih šolah ali pri trtnih nasadih.

c) Konferenca konstatuje, da je kletarstvo v večjem delu države na zelo nizki stopnji ter povdarja potrebo, da država istočasno, s pospeševanjem obnove vinogradništva, vpliva čim energičneje tudi na napredek kletarstva.“

(Naprej prihodnjič.)

Ljubljanski veliki semenj v letu 1922.
II. vzorčni veliki semenj se priredi v Ljubljani v letu 1922 v dnevih od 2. pa do 11. septembra. Velikanski uspehi razstavljalcev preteklega semnja, njih izražene želje ob zatvoritvi, kakor tudi dosedanje živo zanimanje tu- in inozemstva jamči, da bo tudi prihodnjeletna prireditelj zadovoljila udeležence. Z gotovostjo pa se more že sedaj uvideti, da bo sedanji prostor za prihodnji semenj, kateri se bo moral staviti na veliko širšo podlago, dosti premajhen. Storili so se že koraki, da se bo moglo semnišče primeroma povečati. Ljubljana je videla dalekosežni pomen te svoje prireditve, na katero je lahko ponosna in bo gotovo podpirala prireditelje v njih stremljenju vzdržati, semenj tudi v letu 1922 na višku. Danes že apeliramo na industrijce, obrtnike in veletrgovce vse kraljevine, da se udeležijo semnja v kar največjem številu kot razstavljalci. Samo z rezultati svojega dela moremo imponirati svetu in najlepša prilika v to je „Ljubljanski veliki semenj“. Ta

prilika pa je za pridobitne kroge, ki se udeležijo semnja kot razstavljalci še posebnega pomena, ker si ne prihranijo samo visokih stroškov za potnike, dopisovanje in iskanje odjemalcev, ampak morejo v nekaj sejmskih dneh pridobiti z lahkoto naročila, ki jih zaposlujejo mesece in mesece. Koncem meseca januarja bo pričel sejmski urad, ki posluje permanentno na semnišču ob Gosposvetki cesti razpošiljati interesentom vabila, sejmske redne in prijavnice ter daje že sedaj vse potrebne informacije o prihodnjeletni prireditvi.

Antiseptično, čisteče, osrežujoče, oživljujoče in krepkujoče deluje lekarnarja Fellerja prijetno dišeči „Elsafluid“, mnogo močnejši in boljši kakor francosko žganje za drgnjenje rok, nog, hrbta in celega telesa, kakor tudi kot kosmetikum za negovanje kože, las in ust, skoz 25 let priljubljen. 3 dvojnate steklenice ali 1 specialnu steklenico z zamotom in poštnino za 48 K pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja Elsatrg št. 326 de

Srečno Novo leto vsem svojim dragim gostom želi iz vsega srca in se priporoča za obilen obisk

Alojz Kampuš, gostilničar
Hercegovšek 4.

Srečno in veselo Novo leto želi svojim odjemalcem

Karel Hojs, mizarški mojster
Gornja Radgona.

Za služkinjo k križevski družini se sprejme šoli odrasla deklica, najraje sirota, ki dobi za plačilo popolno oskrbo. Vprašati osebno predstaviti uredništvu „Murske Straže“.

Pošteno dekle se sprejme v župnišče v službo, kje, pove uprava.

Iskušen in zanesljiv mlinar

popolnoma samostojen, vešč montaže in izdelovanja mlinske opreme se sprejme takoj v stalno službo; sprejmeta se tudi dva krepka fanta kot učenca v mlin.

Križevska opekarna, elektrarna,
valjni mlin in žaga
Križevci pri Litomeru.

Denarja ni, krepka spalnica
draginja je velika, zaslužek pa majhen. Ako hočete z malim trudom — doma v svojem kraju s prodajo nekoga izdelka — gotovo do 100 kron na dan zaslužiti, mi pošljite v pismu svoj natančni naslov in znamko za odgovor. — Josip Batič, Litija.

Posojilnica v Gornji Radgoni

naznanja prelužno vest, da je njen mnogozaslužni ustanovitelj in dolgoletni načelnik gospod

Janko Pelcl

posestnik v Policah, častni član Bralnega društva, načelnik Križevskega šolskega sveta itd.

danes ob 4. uri zjutraj, v častiljivi starosti 70 let previden s tolažbo sv. vere mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb blagoga pokojnika se vrši v sredo, dne 4. januarja ob 1/9 uri zjutraj od hiše žalosti v Policah k župni cerkvi Sv. Petra, kjer se bo pred pogrebom služila sv. masa za dušnico.

Naj počiva v miru!

V Gornji Radgoni, 2. jan. 1922.

Načelstvo.

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI

r. z. z. n. z.

sprejema

hranilne vloge

ter jih obrestuje po

4%

Obresti pripisuje brez posebnega naročila koncem decembra h kapitalu;

daje

posojila

na vknjižbo, na poroštvo, menice tekoče račune, vrednostne papirje, raznovrstne trgovske kredite, akreditive;

sprejema od svojih strank kot vloge hranilne knjižice in plačuje za nje terjatve drugih denarnih zavodov;

dela prošnje za vknjižbo posojil

brezplačno;

plačuje rentni in invalidni davek sama ter ga ne odteguje vlagateljem;

posreduje pri izmenjavi tujih

valut (tujega denarja),

vnovčuje čeke ter izvršuje vsakovrstna nakazila;

daje vsa v denarno stroko spadajoča pojasnila in kreditne informacije brezplačno.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. ure.

Uradni prostori v lastni hiši,
glavna cesta št. 14 ob kolodvoru.

Račun čekovnega urada v Ljubljani,
št. 10.593. — Telefon št. 3.

Učenca

iz poštene hiše, zdravega in krepkega, ki ima veselje učiti se trgovino, sprejme takoj Gospodarska zadruha v Gornji Radgoni.

Zelo lepa miza

za pisarno je za oddati v Spodnjem grizu hišno štev. 16.

Jabolčne in hrušove divjake,

za razsaditev v drevesnice nudi Drevesnica I. Dolinšek št. 11j, p. Velenju.

Majhno posestvo

blizu cerkve Mala Nedelja se da za več let v najem, eventualno proda tudi. Pojasnila se dobe samo 15. in 16. januarja 1922 župnišče Mala Nedelja.